

Helsingfors/Mariehamn 9.1.2023

Nr 5/23

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
19.12.2022, nr 234/2022.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om temporär ändring av landskapslagen om studiestöd, antagen av lagtinget 19.12.2022.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

De förvärvsinkomster som den studerande har under 2023 ska inte påverka det studiestöd som den studerande kommer att lyfta för studier som bedrivs till och med den 31 juli 2023.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, socialvård, undervisning, studiesociala förmåner och främjande av sysselsättningen.

Enligt självstyrelselagens 27 § 1 punkt tillkommer lagstiftningsbehörigheten i fråga om de i 2 kap. i grundlagen reglerade grundläggande fri- och rättigheterna riket. Jämlikt grundlagens 16 § 2 mom. ska det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt att utveckla sig själv. Bestämmelser om detta ska utfärdas i lag. Landskapslagstiftningen om studiestöd syftar till att förverkliga detta. I landskapets behörighet ingår att med beaktande av nämnda grundlagsbestämmelse besluta om villkoren för erhållande av studiestöd och studiesociala förmåner, förmånernas storlek samt om eventuella indexjusteringar av stödbelopp.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. I landskapsregeringens lagförslag nr 7/2022-2023 anges att landskapsregeringen anser det viktigt att de förändringar som föreslås i fråga om studiestödet kan träda i kraft snabbt, redan innan den lagstiftningskontroll som avses i 19 § i självstyrelselagen är slutförd. Landskapsregeringens förslag till budget för år 2023 förutsätter att en landskapslag stiftas för att förverkliga regelsystemet så snabbt som möjligt. De föreslagna åtgärderna behöver förverkligas vid tidigast möjliga månadsskifte efter det att lagtinget omfattat budgeten för 2023, vilket i praktiken skulle vara 1.1.2023. Därför intas i ikraftträdelsebestämmelsen en bestämmelse att lagen helt eller delvis träder i kraft vid en tidpunkt som infaller innan lagstiftningskontrollen är slutförd.

Ålandsdelegationen noterar att i landskapsregeringens förslag till budget för år 2023 anges under moment 502 bl.a. följande:

”Landskapsregeringen föreslår att den temporära ändringen av landskapslagen om studiestöd som infördes i samband med första tilläggsbudgeten för år 2022 förlängs, se ÅFS nr 12/2022. Genom förslaget förlängs tiden som den studerandes förvärvsinkomster inte behöver beaktas vid prövningen av den studerandes möjlighet att lyfta studiestöd. Slopandet av gränsen för de förvärvsinkomster den studerande kan ha förlängs till och med utgången av läsåret 2022-2023, vilket medför att de förvärvsinkomster som den studerande har under år 2023 inte kommer att påverka det studiestöd som den studerande kommer att lyfta för studier som bedrivs som längst till och med den 31 juli 2023. Kostnaderna till följd av ändringen uppskattas till 135.000 euro. Avsikten är att den föreslagna lagen ska behandlas som en budgetlag i enlighet med 20 § 3 mom. i självstyrelselagen, så att bestämmelserna kan träda i kraft den 1 januari 2023”.

Med beaktande av ovan stående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare